

Οι φίλοι του μουσείου

Τεύχος 44
Απρ. Μάιος Ιούν. 1996

Τριμηνιαία έκδοση των Φίλων του Μουσείου Γουλιανδρή Φυσικής Ιστορίας

Τα έντομα

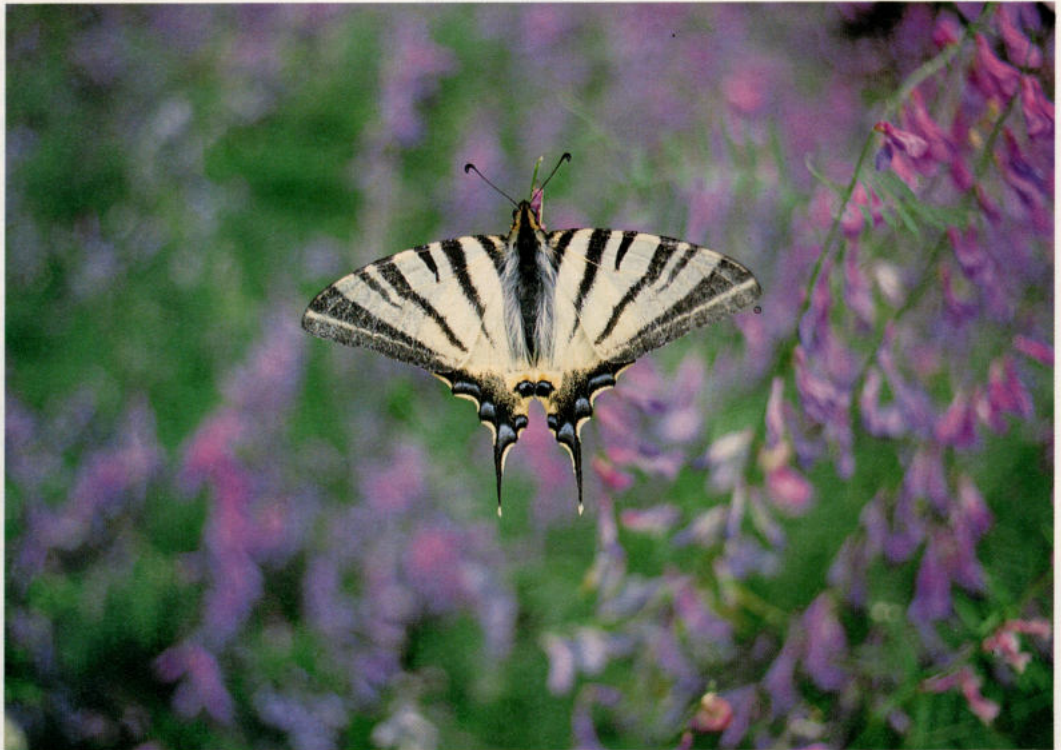
Του Καθηγητή κ.
Σ. Δροσόπουλου

Τα έντομα κατάγονται από τους τριλοβίτες, τα πρώτα χερσαία ζώα, του παλαιοζωϊκού αιώνα που έχουν εξαφανιστεί. Τα έντομα είναι τα πρώτα ζώα που κατέκτησαν τον αέρα πετώντας. Ανήκουν στην κατηγορία των Ασπόνδυλων, δηλ. των ζώων που δεν έχουν σπονδυλική στήλη. Ο σκελετός τους, απαραίτητος για τη στήριξη του σώματος και την πρόσφυση των μυών, έχει τη μορφή σκληρού προστατευτικού δέρματος που θυμίζει τις πανοπλίες των ιπποτών του Μεσαίωνα.

Τα έντομα καθώς και άλλα παρόμοια ζώα ανήκουν στο τεράστιο σε είδη

φύλο του ζωικού βασιλείου, γνωστό γενικώς με την ελληνική λέξη Άρθροποδα (Arthropoda). Σ' αυτό το φύλο ανήκουν επίσης τα καβούρια, οι γαρίδες (Crustacea), τα αραχνοειδή, όπως αράχνες, σκορπιοί, ακάρεα και τσιμπούρια (Chelicerata), οι σαρανταποδαρούσες (Chilopoda), τα σύμφυλα (Symphyla), οι ίουλοι (Diplopoda) και τα Παουρόποδα (Pauropoda). Η κλάση των εντόμων περιλαμβάνει τόσα πολλά είδη, όσα δεν περιλαμβάνει όλο το υπόλοιπο ζωικό βασίλειο.

Συνήθως ένα έντομο χαρακτηρίζεται από το γεγονός ότι σε ένα στάδιο ανάπτυξης του (συνήθως το τέλειο ή ακμαίο) έχει τρία ζευγάρια ποδιών. Επιπλέον είναι δυνατόν να έχει φτερού-

Η πεταλούδα *Iphiclides podalirius* (Λεπιδόπτερα)

γες, αν και υπάρχουν τάξεις που δεν έχουν. Το σώμα ενός τέλειου εντόμου χωρίζεται σε τρία συνήθως ευκρινή τμήματα: το κεφάλι, το θώρακα και την κοιλιά. Τα θηλυκά τέλεια έντομα γεννούν τις περισσότερες φορές αυγά τα οποία, όταν εκκολαφθούν, δίνουν τις προνύμφες ή κάμπιες (που ορισμένα κακώς αποκαλούν σκουλήκια) οι οποίες μετά από μία περίοδο ανάπτυξης ή θα δώσουν τα τέλεια (ενήλικα) ή θα δώσουν τις χρυσαλίδες ή πούπες απ' όπου ύστερα από τη μεταμόρφωση θα δώσουν πάλι τα τέλεια έντομα (Ημιμετάβολα και Ολομετάβολα έντομα αντίστοιχα).

Γενικά στη χώρα μας, ειδικά η συστηματική των εντόμων, είναι ένας κλάδος της Βιολογίας όπου υπάρχει μεγάλη ά-

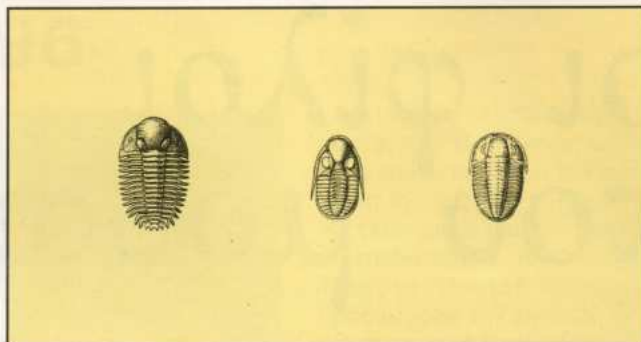
γνοια και κοινωνικά και επιστημονικά. Κοινωνικά, διότι ακούγοντας τη λέξη έντομο εννοούμε ό,τι άσχημο και επιβλαβές για τον άνθρωπο. (βρωμούσα, κορίος, κουνούπι, κατσαρίδα, σφήκα, μύγα, ψώρα, σκαθάρι, ψύλλος, ψείρα, ακρίδα, κλπ.). Επιστημονικά, διότι ίσως είμαστε οι μοναδικοί στον κόσμο που δεν έχουμε κάποια αξιόλογη συλλογή σε κάποιο Μουσείο και διότι υπάρχουν ελάχιστοι επιστήμονες που μπορούν να προσδιορίσουν με βεβαιότητα κάποιο είδος εντόμου. Από την άλλη πλευρά η Ελλάδα (όπως συμβαίνει και με τα φυτά) είναι πολύ πλούσια σε είδη εντόμων και αποτελεί ένα εντομολογικό παράδεισο για πολλούς ξένους ερευνητές.

Αποτέλεσμα αυτής της κατάστασης

Χορηγός Έκδοσης ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΙΣΤΕΩΣ

Στο άπτερο αυτό έντομο που ανήκει στα Δικτυόπτερα φαίνεται η προέλευση των εντόμων από τους τριλοβίτες, ορισμένοι από τους οποίους εικονίζονται δίπλα.

Ένα από τα μεγαλύτερα σκαθάρια (Κολεόπτερα), που υπάρχουν στην πατρίδα μας (*Lucanus cervus*). Στο αρσενικό οι σιαγώνες έχουν αναπτυχθεί τόσο πολύ που μοιάζουν με δαγκάνες.

β. Τα «Φασματικά» μάτια των εντόμων μπορούν να δουν και πέρα από την υπεριώδη ακτινοβολία κάτι αδύνατο για τους ανθρώπους.

α. Η λιμπελλούλα αυτή (*Aeshna cyanea*) μόλις θγήκε από το τελευταίο της «πουκάμισο». Ενήλικο πια έντομο στεγνώνει τα φτερά και το σώμα της στον αέρα. Ανήκει στα Οδοντόγναθα.

Το ζωηρό χρώμα σ' αυτά τα έντομα, (*Lygaeus equestris*) ανακοινώνει ότι στο σώμα τους υπάρχει δηλητήριο. Ανήκουν στα Ημίπτερα.

είναι να στέλνονται διάφορα έντομα για προσδιορισμό σε Μουσεία ή ειδικούς στο εξωτερικό και να εξαχεται και γι' αυτό το λόγο συνάλλαγμα. Για να καλύψουμε το κενό αυτό της Εντομολογίας στη χώρα μας θα χρειασθούν αρκετές δεκάδες χρόνια μελέτης από αρκετές δεκάδες ειδικών που ο καθένας στην επιστημονική του καριέρα θα μπορέσει να μελετήσει περί τα 500 είδη εντόμων από όλο τον ελλαδικό χώρο. Από προσωπικούς υπολογισμούς, στην Ελλάδα πρέπει να υπάρχουν περί τις 80.000 είδη εντόμων ενώ σ' όλο τον πλανήτη, από πρόσφατες εκτιμήσεις, γύρω στα δύο εκατομμύρια είδη.

Από ομάδες που έχουν μελετηθεί μέχρι τώρα στην Ελλάδα, χαρακτηριστικά αναφέρω ότι οι πεταλούδες απαριθμούν περί τα 200 είδη, οι ακρίδες 330, τα Ετερόπτερα πάνω από 1000, τα Ομόπτερα (Αυχενόρρυγχα) 800 και ακόμα οι ψύλλοι περί τα 70 είδη.

Θα διερωτηθεί όμως κάποιος πού έγκειται η δυσκολία προσδιορισμού ενός είδους εντόμου; Η μεγαλύτερη δυσκολία έγκειται στο ότι δεν υπάρχει παράδοση και επιστημονική υποδομή στη χώρα μας. Στα περισσότερα Ανώτερα Ιδρύματά μας η Συστηματική των Εντόμων διδάσκεται από μη ειδικούς επιστήμονες από ξένα συγγράμματα, συνήθως πλημμελώς μεταφρασμένα, με αποτέλεσμα όταν οι απόφοιτοι έλθουν σε επαφή με το περιβάλλον να μην μπορούν, όχι μόνο είδη εντόμων να ξεχωρίσουν, αλλά να συγχέουν ακόμη και είδη διαφορετικών τάξεων. Άλλη δυσκολία είναι το γεγονός ότι ειδικές ομάδες εντόμων απαιτούν συγκεκριμένες μεθόδους συλλογής. Τα έντομα εκτός του ότι είναι πολυάριθμα σε είδη, όσο και κάποια άλλη ομάδα του ζωικού βασιλείου, έχουν δημιουργήσει μεγάλες ιδιαιτερότητες σε μορφές, χρώματα, λειτουργίες και περιοχές εξάπλωσης. Ο συστηματικός εντομολόγος πρέπει να διαθέτει πολυάριθμη βιβλιογραφία και κυρίως συνεργασία με αντίστοιχους ειδικούς επιστήμονες απ' όλο τον κόσμο.

Τέλος, η Συστηματική Εντόμων δεν είναι ο κλάδος εκείνος της επιστήμης που υπόσχεται οικονομική και επιστημονική αποκατάσταση, όχι μόνο στη χώρα μας αλλά και διεθνώς. Ως κλάδος της Βιολογίας φθίνει διαρκώς και ανησυχητικά. Έτσι υπάρχουν πολλοί ειδικοί συστηματικοί εντομολόγοι στις ημέρες μας που ασχολούνται με τον κλάδο αυτό από προσωπικό ενδιαφέρον και μόνο, έχοντας εξασφαλίσει κάποια άλλη επαγγελματική ιδιότητα (γιατροί, μηχανικοί κτλ.).

Η παραπάνω κατάσταση δεν θα ενέπνεε ανησυχία, αν τα έντομα δεν αφορούσαν τόσο άμεσα το περιβάλλον για τους πιο κάτω λόγους: 1) Τα έντομα αποτελούν σοβαρό παράγοντα των τροφικών αλυσίδων ενός οικοσυστήματος (χρησιμοποιούνται για τροφή από πουλιά, ερπετά, θηλαστικά, αρθρόποδα, ακόμη και από τα ίδια τα έντομα). 2) Χρησιμοποιούνται πολύ από τον άνθρωπο για οικονομική ωφέλεια (μέλισσες, μεταξοσκώληκες, καθαρισμός κοπράνων ζώων, κλπ. 3) Έντομα επικονιαστές (ψη-

νας της συκιάς, κλπ). 4) Επιστημονικές μελέτες (Γενετική, Οικολογία, Ζωογεωγραφία, Χημεία, Ιατρική και Κτηνιατρική, Γεωπονία (φορείς παθογόνοι στον άνθρωπο). Φυσική, Παλαιοντολογία και τέλος λόγω της μεγάλης και ταχείας αναπαραγωγής τους τα έντομα είναι άριστο υλικό για τη μελέτη της εξέλιξης.

Στον πίνακα που ακολουθεί αναφέρονται οι κυριότερες τάξεις εντόμων και δίνονται από κάθε τάξη αντιπροσωπευτικά είδη που ίσως είναι γνωστά στον αναγνώστη.

Πίνακας

Κολλέμβολα (Collembola): Μικροσκοπικά έντομα χωρίς φτερά που ζουν κυρίως κάτω από πέτρες και σε στρωμή από νεκρά φύλλα.

Εφημερόπτερα (Ephemeroptera): Έντομα που ζουν κοντά σε ρυάκια, με τέσσερα φτερά και μια τρισιχιδή ουρά. Τα βλέπουμε για λίγο τον Απρίλιο, Μάιο.

Οδοντόγναθα (Odonata): Έντομα ακίνδυνα για τον άνθρωπο που ζουν συνήθως κοντά σε γλυκά νερά. Λιμπελλούλες, ελικοπτεράκια ή αεροπλανάκια.

Ορθόπτερα (Orthoptera): Διάφορα είδη ακρίδων και γρύλων.

Φασμοειδή (Phasmidea): Έντομα συνήθως άπτερα που μοιάζουν σαν κλαδάκια φυτών.

Δικτυόπτερα (Dictyoptera): Κατσαρίδες και τα αλογάκια της Παναγίας

Μαλλοφάγα (Mallophaga): Ψείρες συνήθως πτηνών (π.χ. κοτόψειρες).

Ανοπλούρα (Anoplura): Φθείρες (ψείρες) του ανθρώπου και άλλων ζώων.

Ημύπτερα

α) Ετερόπτερα (Heteroptera): Βρωμούσες, κοριοί, πολλά είδη που επιπλέουν στο νερό.

β) Ομόπτερα (Homoptera): Τζιτζίκια, αφίδες (μελίγκρες), ψώρες-φυτών.

Θυσανόπτερα (Thysanoptera): Θρίπες (μικροσκοπικά έντομα).

Κολεόπτερα (Coleoptera): Διάφορα είδη σκαθαριών, σαράκι εύλων, πασχαλίτσα χρυσόμυγα.

Σιφωνάπτερα (Siphonaptera): Οι ψύλλοι του ανθρώπου, και των ζώων.

Δίπτερα (Diptera): Μύγες, ταβάνια, δάκος, κουνούπια.

Υμενόπτερα (Hymenoptera): Μέλισσες, σφήκες, μυρμήγκια.

Ισόπτερα (Isoptera): Τερμίτες.

Λεπιδόπτερα (Lepidoptera): Πεταλούδες (ημερόβιες και νυκτόβιες).

Οι φωτογραφίες των σελίδων 3 και 4 προέρχονται από το βιβλίο «INSECTS the flourishing multitudes» των Andrej Gogala, Marko Aljancic, Matija Gogala & Ignac Sivec. Έκδοση του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας της Λιουμπλιάνα, Σλοβενίας.

Ένα από τα τριζόνια (*Barbitistes* sp.) μεταφέρει το σπέρμα με το οποίο θα γονιμοποιηθεί. Το ανήλικο έντομο, η νύμφη, μοιάζει με το ενήλικο αλλά είναι μικρότερο και χωρίς φτερά. Ανήκει στα Ορθόπτερα.

Η απόκρυψη είναι συνηθισμένη μέθοδος επιβίωσης στα έντομα αλλά και στο υπόλοιπο ζωικό βασίλειο (*Phyllium bioculatum*). Ανήκει στα Φασμοειδή.

Ακόμη ένα σκαθάρι που κρύβει καλά τις λάρβες του για να τασκάνουν την τροφή τους αόρατες. (*Cicindela campestris*)

Τα σκαθάρια της λεύκας (*Melasoma populi*) ενώ ζευγαρώνουν

Το θηλυκό κουνούπι έχει ανάγκη από αίμα για να αναπτυχθούν τα αυγά του. Το αρσενικό τρέφεται με νέκταρ. Ανήκει στα Δίπτερα.

Ο κοριός (*Cimex lectularius*) κάποτε συνηθισμένο έντομο, ρουφάει αίμα, αλλά τουλάχιστον δεν μεταφέρει ασθένειες. Ανήκει στα Ημύπτερα.

Λίμνη Κερκίνη

Φωτό: Ν. Μπαλιούρας

Φωτό: Ν. Μπαλιούρας

Φωτό: Π. Κοσμιδης

Κι ενώ οι διακοπές του Πάσχα τελείωναν, 14 μεγάλοι και 4 μικροί "φίλοι" ξεκινούσαμε για το νομό Σερρών.

Αναχωρήσαμε την Παρασκευή 19-4, το πρωί με αεροπλάνο και σε μια ώρα βρισκόμασταν στη Θέρμη της Θεσσαλονίκης όπου επισκεφτήκαμε το Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων, Υδροτόπων (ΕΚΒΥ) και μας έγινε σύντομη παρουσίαση των δραστηριοτήτων του. Από εκεί, στις Σέρρες, στο δάσος του Λαϊλιά, όπου μας ξενάγησε ο δασολόγος κ. **Κώστας Βαθαλέκας**.

Το Σάββατο 20-4 επισκεφτήκαμε το φράγμα της λίμνης Κερκίνης και στη συνέχεια επιβιβαστήκαμε σε βάρκες. Μας ξενάγησαν αλλά και μας γνώρισαν κάποια απ' τα μυστικά της λίμνης, οι κ.κ. **Παναγιώτης Χατζηγιαννίδης** και **Τριαντάφυλλος Γιαντζίδης**. Παρατηρήσαμε και φωτογραφίσαμε τα πουλιά και το

παραποτάμιο δάσος του Στρυμώνα. Συγκλονισμένοι από τις ονειρικές εικόνες, αλλά και προβληματισμένοι για το μέλλον του μοναδικού υδροτόπου, αποβιβαστήκαμε στο ανάχωμα και συναντηθήκαμε με τον δασολόγο κ. **Θεόδωρο Ναζηρίδη**, ο οποίος έλυσε κάθε απορία μας, σχετικά με τη λίμνη. Δυο προβλήματα της λίμνης που αμέσως γίνονται ορατά είναι: Η μεταβαλλόμενη στάθμη του νερού (που καταστρέφει δέντρα, θάμνους, φωλιές πουλιών) και το παράνομο ψάρεμα.

Η μέρα μας έκλεισε με επίσκεψη και μικρή ξενάγηση στην πόλη του Σιδηροκάστρου.

Την Κυριακή 21-4., έγινε επίσκεψη στα οχυρά του Ρούπελ και μετά στον Προμαχώνα στα Ελληνοβουλγαρικά σύνορα. Αργότερα πεζοπορία κάτω απ' τα πλατάνια, ανάμεσα σε φτέρες και ποταμάκια, στο όρος Κερκίνη (Μπέλλες) και αμέσως μετά στο χωριό Άνω Πορόια για μια τελευταία ματιά στη λίμνη, μια και από εδώ η θέα είναι πανοραμική. Γρήγορη επίσκεψη στη λίμνη Δοϊράνη και μετά στο αεροδρόμιο "Μακεδονία" της Θεσσαλονίκης. Αργά το βράδυ φτάσαμε στην Αθήνα με τις "μοναδικές" εικόνες αλλά και τις σκέψεις που μας γεννήθηκαν σ' αυτή την όμορφη περιπλάνηση.

Παύλος Κοσμιδης

Οι "Φίλοι" ευχαριστούν θερμά τους ειδικούς επιστήμονες και τον αρχηγό κ. Π. Κοσμίδη που με τις ξεναγήσεις τους μας άνοιξαν δρόμο για νέες επισκέψεις στην τόσο ενδιαφέρουσα αυτή περιοχή.

Εκδότης/Ιδιοκτήτης:
«ΦΙΛΟΙ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ
ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ»

Λεβίδου 13, 145 62 Κηφισιά
τηλ.: 8083.289, 8015.870

Υπεύθυνη σύμφωνα με το νόμο:
Φρόσω Πηλαβάκη: Πρόεδρος

Στοιχειοθετήθηκε στην ΦΩΤΟΣΥΝ-Αραχώβης 19-21

Τυπώθηκε στο λιθογραφείο «Ι. ΜΑΚΡΗΣ Α.Ε.» -

Κηφισίας 40 - Μαρούσι

Τιμή τεύχους για τα μη μέλη των «Φίλων» ΔΡΧ.: 200

ΜΟΥΣΕΙΟ
ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ
ΦΥΣΙΚΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ

η παρέα του μουσείου

Τεύχος 44 Απρ. Μάιος Ιούν. 1996

Τριμηνιαία έκδοση του Παιδικού Τμήματος των Φίλων του Μουσείου Γουλανδρή

Όσο μακριά κι αν πάτε...

Θέμη Τσιρώνη «Τα πατίνια»

...με όποιο τρόπο κι αν ταξιδέψετε φέτος το καλοκαίρι,
όσο βαθιά κι αν μπειτε μέσα στα δάση και στη θάλασσα, να θυμάστε ένα πράγμα:

“Δεν αφήνουμε τίποτα – παρά μόνο τις πατημασιές μας.
Δεν παίρνουμε τίποτα - παρά μόνο φωτογραφίες”

Ακόμη, αν θέλουμε να δούμε και να ακούσουμε πολύ γοητευτικά πράγματα, θα πρέπει η παρουσία μας να περάσει απαρατήρητη. Τα άγρια ζώα μάς αντιλαμβάνονται πολύ πριν τα αντιληφθούμε εμείς.

Μεγάλες θορυβώδεις συντροφίες, δεν κατάφεραν ποτέ να δουν σπουδαία πράγματα κι έτσι πιστεύουν ότι η φύση έχει πια καταστραφεί.

Καλό καλοκαίρι

Ταυρομαχίες: υπάρχουν μόνο “πλην”

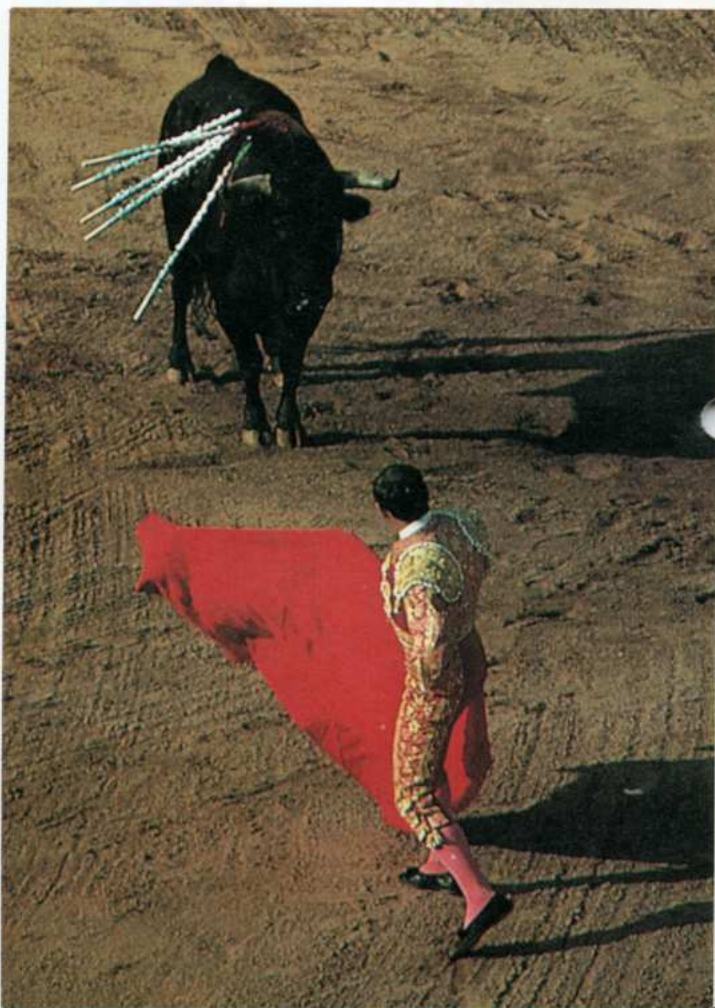
Ο ταύρος, εκτός από σύμβολο δύναμης, είναι και πολύ όμορφο ζώο. Ο άγριος πρόγονος των κατοικίδιων βοοειδών, ο φοβερός Ούρος ή Άουροχς (Aurochs, όπως ήταν γνωστός στην Κεντρική Ευρώπη), έζησε σε άγρια κατάσταση σ' ολόκληρη την ευρωπαϊκή ήπειρο μέχρι και τον 11ο αιώνα μ.Χ. Πρέπει να είχε ήδη εξαφανιστεί από τις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες μέσα στις πρώτες δεκαετίες αυτού του αιώνα (γύρω στο 1200 μ.Χ.) αλλά είναι σίγουρο ότι επέζησε μέχρι το 1627 στο πολωνικό δάσος Ιακτόρφ. Σήμερα γίνονται συστηματικές προσπάθειες να “επαναδημιουργηθεί” ο Άουροχς, με επιλεκτικές διασταυρώσεις σχετικά πρωτόγων φυλών βοοειδών από διάφορες περιοχές της Ευρώπης.

Ο άνθρωπος θαύμαζε πάντοτε τον ταύρο, και σε πολλές περιπτώσεις αυτός ο θαυμασμός πήρε διαστάσεις λατρείας. Τέτοιες περιπτώσεις είναι τα αριστουργήματα της Αίθουσας των Ταύρων, με τις σχετικές απεικονίσεις που έφτιαξαν προϊστορικοί άνθρωποι στο σπήλαιο Λασκώ της Γαλλίας ή το κυρίαρχο και κεντρικό σύμβολο του μινωικού πολιτισμού, ο ταύρος κι ο Μινώταυρος. Τα “ταυροκαθήψια” ήταν λατρευτική εκδήλωση, όπου ο ταύρος “συμμετείχε” στις ακροβατικές και χορευτικές επιδείξεις των ανθρώπων.

Σαν σύμβολο δύναμης - κι αργότερα γονιμότητας - ο ταύρος έμελλε να υποστεί τις συνέπειες της κακής ερμηνείας αυτού του συμβολισμού: μερικοί τον είδαν σαν την “φυσική, κτηνώδη δύναμη” που “έπρεπε” να νικήσει ο άνθρωπος, κι έτσι ξεκίνησε η ιστορία των ταυρομαχιών.

Πολύ πριν από την ίδρυση του ισπανικού κράτους, οι “θαρραλέοι ταύροι” (toros bravos) ζούσαν σε ημίγρια κατάσταση σ' ολόκληρη την Ιβηρική χερσόνησο. Τότε γνώριζαν ακμή τα αιματηρά αγωνίσματα: άνεργοι, μισθοφόροι και αλήτες συνήθιζαν να κυνηγούν έναν ταύρο μέχρι την κεντρική πλατεία του χωριού κι εκεί να τον σκοτώνουν μ' ό,τι έβρισκαν πρόχειρο. Άλλοτε τους έριχναν σ' ένα λάκκο μαζί με αγριόσκυλα της φυλής “pit bull terrier” και παρακολουθούσαν το θέαμα.

Έτσι ξεκίνησε η ταυρομαχία που με τη σημερινή της μορφή σταθεροποιήθηκε στη διάρκεια του 18ου αιώνα, όταν θεσπίστηκαν οι αυστηροί κανόνες των κινήσεων του ταυρομάχου, που διατηρούνται अपαράλλακτες μέχρι σήμερα. “Los Toros” ονομάζεται η τεράστια εγκυκλοπαίδεια του José María del Cossío, όπου σε 10.000 σελίδες περιγράφονται όλες οι λεπτομέρειες

και οι κανόνες του “σπορ”. Επειδή πολλοί πιστεύουν ότι οι ταυρομαχίες είναι “σπορ”, ένα είδος μπαλέτου μόνο που εδώ η τύχη ενός από τους “εκτελεστές” είναι προδιαγεγραμμένη. Το ότι αποτελούν μέρος της ισπανικής παράδοσης, δεν δικαιολογεί την ύπαρξη αυτού του απαράδεκτου “θεάματος”: Κι οι αρχαίοι Σπαρτιάτες σκότωναν δούλους, αλλ' αυτός δεν είναι λόγος να συνεχίσουμε την παράδοση! Αν ο ταύρος είναι ζυμμένος με την παράδοση των Ισπανών (ώστε να περάσει στους πίνακες του Πικάσο και του Γκόγια αλλά και των Πορτογάλων) τότε η παράδοση ας συνεχιστεί με σεβασμό προς το ζώο, (οι Πορτογάλοι, σημειωτέον, δεν σκοτώνουν τον ταύρο στην αρένα· πεθαίνει αργότερα).

Όσοι υπερασπίζονται τις ταυρομαχίες, είτε πιστεύουν πράγματι — έστω κι εκείνες μόνο τις στιγμές! — ότι

Photo: Researchers, Inc. / The Animal's Voice magazine.

το ζώο είναι "κατώτερο πλάσμα" ώστε να μην καταδέχονται "να 'ρθούν στη θέση του", είτε μ' έναν κακώς εννοούμενο ρομαντισμό υπερτονίζουν και βλέπουν μόνο

Τα «Ταυροκαθήψια» Τοιχογραφία από την Κνωσό.

Από το μικρό ανάκτορο της Κνωσού. Κεφαλή ταύρου από στεατίτη.

©: Researchers, Inc. / The Animal's Voice magazine.

τα υποτιθέμενα "καλά" σημεία της ταυρομαχίας: τις στολές, τις κινήσεις, την επιδεξιότητα, όπως περιγράφονται θριαμβευτικά στο έργο του Ε. Χέμινγκουαϊ, "Θάνατος το απόγευμα".

Μέχρι και τη δεκαετία του '60, όλοι παντού θεωρούσαν τις ταυρομαχίες κάτι το τελειώς φυσικό, και κανείς δεν τις αμφισβητούσε (όπως και το κυνήγι!). Το 1987, σε μια μεγάλη έρευνα της εφημερίδας "El Pais" - "Η χώρα" - που διαθέτει ειδική στήλη για τις ταυρομαχίες, αποδείχτηκε ότι το 54% των νέων Ισπανών κάτω από 18 χρόνων δεν πήγαν ποτέ να δουν ταυρομαχία κι απ' αυτούς το 60% δεν είχαν καμιά όρεξη να πάνε. Δυστυχώς δε, χτίζονται και νέες αρένες στα τουριστικά θέρετρα, σαν "μέρος της ισπανικής πολιτιστικής κληρονομιάς". Τα άπειρα ταξιδιωτικά γραφεία περιλαμβάνουν στ' αξιοθέατα και μια ταυρομαχία κι έτσι

συντηρούν κατά κύριο λόγο αυτό το αιματηρό "σπορ".

Οι ταυρομαχίες είναι ένα βάρβαρο κι απάνθρωπο απομεινάρι εποχών κατά τις οποίες η Ευρώπη ήταν λιγότερο πολιτισμένη. Δεν μπορεί να θεωρηθεί "θέαμα", ούτε "σπορ", ο δημόσιος φόνος ενός ζώου και μάλιστα με μαρτυρικό τρόπο, μ' ένα σωρό ξίφη και σπαθιά περασμένα στο σώμα του, στ' όνομα οποιασδήποτε "παράδοσης".

Όσοι είδαν έστω και μια φορά την εικόνα του ετοιμοθάνατου ταύρου που τρικλίζοντας και ξερνώντας αίμα ξεψυχάει ανήμπορος, δεν μπόρεσαν ποτέ να την ξεχάσουν. Ο αγώνας είναι άνισος, γιατί ο ταύρος δεν έχει καμιά πιθανότητα να υπερασπιστεί αποτελεσματικά τον εαυτό του. Σ' ορισμένες περιπτώσεις του έχουν αλείψει τα μάτια με βαζελίνη για να μη βλέπει καλά και τον έχουν εξασθενήσει δίνοντάς του καθαρτικό. Είναι νηστικός και διψασμένος και σέρνεται σ' έναν αργό θάνατο, τόσο αυτός, όσο και τα "ντοπαρισμένα" σε πολλές περιπτώσεις άλογα της αρένας. Πρόσφατα τα άλογα φέρουν επένδυση, για να μη φαίνονται, τραυματισμοί στην κοιλιά τους.

Είναι σίγουρο ότι η κατάργηση των ταυρομαχιών δεν είναι εύκολη υπόθεση: είναι μια μάχη που κερδίζεται σιγά-σιγά, με διαμαρτυρίες, που συγκεντρώνονται για να γίνουν τρόπος πίεσης προς τους αρμόδιους. Με τη δική σας διαμαρτυρία μπορείτε να συμβάλλετε σ' αυτό τον σημαντικό σκοπό.

Η ολλανδική οργάνωση Comité Anti Stierenvechten Antivoordnummer 4088, 3500 VB Utrrecht, συγκεντρώνει υπογραφές για την κατάργηση των ταυρομαχιών.

Αχιλλέας Δημητρόπουλος

5 Ιουνίου 1996

Με την ολοκλήρωση της εργασίας μας "Βαδίζοντας σε Ρέματα της Αττικής" και την εκτύπωση του ειδικού τεύχους Νο 42, ξεκινήσαμε μια προσπάθεια να επισκεφθούν τα παιδιά τον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ και να του προσφέρουν την έκδοση, έτσι όπως τους το είχαμε υποσχεθεί. Δυστυχώς αυτό δεν στάθηκε δυνατόν, τουλάχιστον για τις διακοπές του Πάσχα, που μπορούσαν τα παιδιά.

Ωστόσο ο σκοπός επετεύχθη στις 5 Ιουνίου, Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος, όταν ο κ. Λαλιώτης επισκέφθηκε το περίπτερό μας, στο Πάρκο Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης στους Αγίους Αναργύρους.

Το περίπτερό μας έμεινε ανοιχτό χάρη στη συνεχή παρουσία εθελοντών αλλά κυρίως μελών της "Παρέας".

Εικονίζεται ο Κώστας Αντωνόπουλος, ο Γρηγόρης Μουμτζής και ο Άγγελος Πανουργιάς με τον Γ. Διευθυντή περιβάλλοντος του ΠΕΧΩΔΕ κ. Κώστα Βουρνά και με τον ίδιο τον Υπουργό κ. Κώστα Λαλιώτη.

Σ' αυτό το τεύχος συνεργάστηκαν:

Άννα Κρεμέζη - Μαργαριτούλη, Αγγελική Βαρελλά. Επιμέλεια έκδοσης Α.Κ.-Μ.

© Απαγορεύεται η ανατύπωση, ή αναδημοσίευση, τμημάτων ή του συνόλου των εικόνων η των κειμένων του δελτίου, χωρίς τη γραπτή άδεια του Δ.Σ. των «Φίλων».

Εκδότης/Ιδιοκτήτης:
«ΦΙΛΟΙ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ
ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ»

Λεβίδου 13, 145 62 Κηφισιά
τηλ.: 8083.289, 8015.870

Υπεύθυνη σύμφωνα με το νόμο:
Φρόσω Πηλαβάκη: Πρόεδρος

Στοιχειοθετήθηκε στη ΦΩΤΟΣΥΝ-Αραχώβης 19-21
Τυπώθηκε στο λιθογραφείο «Ι. ΜΑΚΡΗΣ Α.Ε.» -

Κηφισίας 40 - Μαρούσι

Τιμή τεύχους για τα μη μέλη των «Φίλων» ΔΡΧ.: 200

